

**PRAMONĖS
TRANSFORMACIJA,
ĮGYVENDINANT
VIENKARTINIO
PLASTIKO NAUDOJIMO
RIBOJIMO DIREKTYVOS
REIKALAVIMUS**

LPK konferencija „Žiedinės
ekonomikos sankryžoje“

Agnė Bagočiutė
Atliekų politikos grupės
vadovė
2019-04-02

- Jūros taršos plastiko atliekomis mažinimas
- Novatoriškų **žiedinės ekonomikos** sprendimų ir jai skirtų investicijų skatinimas

Skaidrėje demonstruojamos nuotraukos iš interneto

Taikoma

- **Vienkartiniams plastikiniams gaminiams**, kurie dažniausiai randami ES paplūdimiuose, pvz.:
 - **maisto tara** – greito maisto tara arba patiekalo, sumuštinio, suktinukų ir salotų dėžutės su šaltu arba karštu maistu, arba šviežio ar perdirbto maisto, kurio nereikia papildomai paruošti (pvz., vaisių, daržovių ar desertų) tara
 - **gėrimų tara** – plastikiniai gėrimų buteliai ar kombinuotosios gėrimų pakuotės, naudojamos alui, vynui, vandeniui, skystiems gaiviesiems gėrimams, sultims ir nektarams, tirpiems gėrimams ar pienui
 - **gėrimų puodeliai** ir kt.

Taikoma

- Sudrėkintoms asmens higienai skirtoms servetėlėms ir buityje naudojamoms šluostėms
- Žvejybos įrankiams, kuriuose yra plastiko
- Iš **aerobiškai skaidaus plastiko** pagamintiems gaminiams
- Maisto ir gėrimų vienkartinėi tarai, vienkartiniams gėrimų puodeliams, pagamintiems iš **polistireninio putplasčio**
- Tabako gaminių filtrams, kurių sudėtyje yra plastiko

Netaikoma

- Plastikiniams gaminiams, kurie sukurti, suprojektuoti ir pateikti rinkai taip, kad per jų gyvavimą gali būti naudojami tam pačiam tikslui daug kartų
- Maisto tarai su džiovinu arba parduodamu šaltu ir kurį reikia papildomai paruošti maistui, tarai, kurioje maisto yra daugiau nei viena porcija, arba vienos porcijos dydžio tarai, parduodamai daugiau nei po vieną vienetą
- Sudrėkintoms pramonėje naudojamoms šluostėms
- Dažams, rašalui, klijams

Iki 2026 m. (lyginant su 2022m.)

Naudojimo sumažinimas – plataus užmojo ir tvarus

Skatinimas naudoti tvarius vienkartiniam plastikui alternatyvius daugkartinius gaminius

Ekonominės priemonės, pvz., prekybos vietose nedalinti nemokamai, prekybos apribojimai

Susitarimai

Draudimas tiekti rinkai

Skaidrėje demonstruojamų gaminių nuotraukos iš interneto

Gaminiams taikomi reikalavimai – pritvirtinti kamšteliai

iki 3 litrų

Netaikoma:

- stiklinei ar metalinei gėrimų tarai su plastikiniais kamšteliais ir dangteliais;
- gėrimų tarai, skirtai ir naudojami specialiosios medicininės paskirties skystiems maisto produktams

Gaminiams taikomi reikalavimai – perdirbto plastiko naudojimas

- **Nuo 2025 m.** plastikiniai gėrimų buteliai, kurių pagrindinė sudedamoji dalis polietileno tereftalatas („PET buteliai“), sudėtyje būtų bent **25 proc. perdirbto plastiko**;
- **Nuo 2030 m.** gėrimų butelių sudėtis sudarytų bent **30 proc. perdirbto plastiko**.

Privalomas ženklimas – gaminio pakuotė ar pats gaminy, informuojant apie:

- atliekų tvarkymą;
- netinkamo šalinimo poveikį
- gaminio sudėtyje yra plastiko

Netaikoma:

- pakuotėms, kurių paviršiaus plotas mažesnis kaip 10 cm²

Nuo 2024 m. gruodžio 31 d.

O IGA sistemų, nustatytų iki 2018 m. liepos 4 d.
ir tabako gaminiams su filtrais, ne vėliau kaip iki
2023 m. sausio 5 d.

Didesnė gamintojų atsakomybė

Gamintojai turės padengti šias išlaidas:

- Didesnio visuomenės informavimo;
- Vienkartinių plastikinių gaminių surinkimo viešose vietose, įskaitant infrastruktūrą ir jos veikimą, tolesnio transportavimo ir apdorojimo išlaidas;
- Šiukšlių surinkimo, jų tolesnio transportavimo bei apdorojimo išlaidas.

iki 3 litrų

Nuo 2024 m. gruodžio 31 d.

O IGA sistemų, nustatytų iki 2018 m. liepos 4 d. ir tabako gaminiams su filtrais, ne vėliau kaip iki 2023 m. sausio 5 d.

Didesnė gamintojų atsakomybė

Gamintojai turės padengti šias išlaidas:

- Didesnio visuomenės informavimo;
- Vienkartinių plastikinių gaminių šiukšlių surinkimo ir tolesnio tų šiukšlių transportavimo bei apdorojimo išlaidas;
- Duomenų rinkimo ir ataskaitų išlaidas.

Iki 2023 m. sausio 5 d.

IGA sistemų, nustatytų iki 2018 m. liepos 4 d. ir tabako gaminiams su filtrais, ne vėliau kaip iki 2023 m. sausio 5 d.

Didesnė gamintojų atsakomybė

Gamintojai turės padengti šias išlaidas:

- Didesnio visuomenės informavimo;
 - Vienkartinių plastikinių gaminių šiukšlių surinkimo ir tolesnio tų šiukšlių transportavimo bei apdorojimo išlaidas;
 - Duomenų rinkimo ir ataskaitų išlaidas.
- +
- Padengti tų gaminių atliekų, išmestų į viešas surinkimo sistemas, surinkimo, įskaitant infrastruktūrą ir jos veikimą, ir tolesnio tų atliekų transportavimo bei apdorojimo išlaidas.

Atskiras surinkimas

iki 3 litrų

- ne vėliau kaip **2025 m.** – **lygus 77 proc.** atitinkamais metais rinkai pateiktų vienkartinųjų plastikinių gaminių svorio;
- ne vėliau kaip **2029 m.** – **lygus 90 proc.** atitinkamais metais rinkai pateiktų vienkartinųjų plastikinių gaminių svorio.

Siekiant įgyvendinti tikslus galima:

- nustatyti užstato gražinimo sistemas;
- nustatyti atskiro surinkimo tikslus, skirtus atitinkamoms didesnės gamintojo atsakomybės sistemoms.

Informuotumo didinimas

Vartotojų **informavimas** ir **atsakingo vartojimo elgesio skatinimas**, siekiant sumažinti taršą vienkartiniais gaminiais:

- apie esamus daugkartinius alternatyvius gaminius;
- taršos šiukšlėmis ir kitokio netinkamo šių gaminių atliekų šalinimo poveikį aplinkai;
- netinkamo vienkartinių plastikinių gaminių atliekų šalinimo poveikį kanalizacijos tinklui.

IŠŠŪKIAI

- Direktyvos nuostatų taikymas kartu su įsigaliojimu (draudimas)
- Verslo persiorientavimas
- Naujų gaminių pasiūla/paklausa rinkoje
- Vartotojų elgsenos keitimas

GALIMYBĖS

- Teigiamas poveikis aplinkai
- Inovatyvių technologijų kūrimas ir taikymas
- Naujos galimybės verslui

Įgyvendinimo dokumentai/veiksmai

- Gairės dėl vienkartinųjų plastikinių gaminių identifikavimo – **1 metai po įsigaliojimo**
- Gairės dėl šiukšlių surinkimo išlaidų kriterijų
- Darnusis standartas – **3 mėn. po įsigaliojimo**
- Metodikos:
 - **18 mėn. po įsigaliojimo** – dėl kasmet sunaudojamo vienkartinųjų plastikinių gaminių, kuriems nustatyti naudojimo mažinimo tikslai, kiekio skaičiavimo ir tikrinimo
 - **12 mėn. po įsigaliojimo** – dėl suderintų ženklinimo specifikacijų
 - **12 mėn. po įsigaliojimo** – dėl vienkartinųjų plastikinių gaminių, kuriems nustatyti atskiro surinkimo tikslai, surinkimo tikslo skaičiavimo ir tikrinimo

Įgyvendinimo dokumentai/veiksmai

- Taisyklės skaičiuoti ir tikrinti tikslo dėl minimalaus perdirbto plastiko kiekio vienkartinuose plastikiniuose gėrimų buteliuose pasiekimą – **2022 m. sausio 1 d.**

Įgyvendinimo dokumentai/veiksmai

- Direktyvos vertinimas:
 - siekiant nustatyti ES lygio mažinimo tikslus 2030 m. ir vėlesniam laikotarpiui
 - galimybė išplėsti direktyvos taikymo sritį įtraukiant kitus vienkartinis gaminius

LT planai

- **Bendradarbiavimas** su sektoriaus atstovais, siekiant rasti priimtinas teisės aktų įgyvendinimo priemonės
- Didesnis visuomenės **informavimas**
- Direktyvos **perkėlimas** į nacionalinę teisę – **iki 2021 m. vidurio:**
 - nacionalinių vienkartinių plastikinių gaminių **naudojimo sumažinimo tikslų nustatymas; priemonių aprašymo parengimas, pateikimas EK ir paskelbimas viešai**
 - teisės aktų keitimas **nustatant draudimą tiekti rinkai**
 - **sankcijų**, taikytinų už direktyvos nuostatų pažeidimus, nustatymas

Dėkoju už dėmesį!